

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

**Govor predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar
na odprtju 2. Slovenskega humanitarnega foruma**

Ljubljana, 22. oktober 2024

Velja govorjena beseda!

Spoštovana ministrica za zunanje in evropske zadeve, dragi vsi navzoči.

Počaščena sem, da vas lahko nagovorim na letošnjem drugem humanitarnem dnevu, v sklopu že 12ih Slovenskih razvojnih dnevov.

Delovni naslov letošnjih Slovenskih razvojnih dnevov je "Za svet brez lakote". Glede na vse izkušnje s teptanjem človekovega dostojanstva, ki se dogajajo med mojim mandatom in še posebej glede na stike z otroki v stiski se bom osredotočila na tematiko, ki ji letošnji razvojni dnevi morda ne namenjajo ustrezne pozornosti. Želim namreč spregovoriti o posebno ranljivi skupini, ko gre za lakoto – to so otroci v primežu vojne.

V zadnjem času se zelo veliko srečujem z otroki in z mladimi. Ravno pred dobrim mesecem sem imela prijetno druženje z dijaki mariborske srednje šole. Z otroki se srečujem tudi izven Slovenije, med drugim na obisku v Ukrajini. Le da tam v okoliščinah, ki so bistveno drugačne od teh, v katerih živijo dijaki v Mariboru in drugod po Sloveniji. V predsedniško palačo so otroci lahko prišli, igrivi, dobre volje, polni veselja, se srečni fotografirali z mano.

Marsikje to ni mogoče. Ker je prenevarno. Življenjsko nevarno. Na mojem junijskem delovnem obisku v Ukrajini so me spremljale povsem drugačne fotografije. Fotografije mrtvih, ugrabljenih in pohabljenih otrok.

Ob razmišljanju o fotografijah in o tem, kako so otroci tisti, ki v konfliktih nastradajo prvi, se misli pogosto odpravijo tudi na Bližnji Vzhod. V Gazi Izrael ne izbira sredstev v svojem boju proti zločinskemu Hamasu. Tudi zaustavitve konvojev s humanitarno pomočjo in grozeča lakota civilistov prideta prav Izraelu, da brezmejno uresničuje svoje cilje. V Gazi so že rojeni podhranjeni, grozljivo namerno ustvarjanje pomanjkanja je del vsakdana že za dojenčke.

Reči, da je lakota rak rana sodobne družbe, ni pretiravanje. Približno 800 milijonov ljudi trpi zaradi nje. Glede otrok je statistika srce parajoča. Zadnje številke kažejo, da približno 45 milijonov otrok trpi zaradi podhranjenosti, kar tveganje prerane smrti otrok močno povečuje. In kar 150 milijonov otrok ima

vsesplošne motnje v razvoju samo zato, ker niso bili deležni obrokov, kot jih uživajo otroci v razvitejših delih sveta.

In od kod prihajajo ti lačni otroci? Ne samo iz Gaze in Ukrajine. Prihajajo z območij, ki so v celoti najnevarnejša za življenje nasploh. Ta so Demokratična republika Kongo. Afganistan. Jemen. Sirija. Sahel. Južni Sudan. Sudan. Somalija. Haiti. In severna Etiopija, kjer živijo tigrajski uporniki.

Žal nič ne kaže, da bi se število otrok, ki jim je odvzeto otroštvo, zmanjšalo. Če hočemo, da se to spremeni, da se svet zbudi in začne zavedati, kako zelo živimo v svetu lačnih otrok, ujetih v vojne vihre, moramo kričati. Zelo na glas. Vendar to ni vedno enostavno in tudi mediji niso vedno v pomoč. Zanimivi so izsledki ene izmed raziskav, po kateri je bila Ukrajina med 1. januarjem in 30. septembrom 2022 v povprečju petkrat bolj medijsko pokrita kot deset držav s konflikti, v katerih so bili otroci najbolj prizadeti. Jemen, ki je bil v tem času zanje najnevarnejša država, je bil v obravnavanem obdobju v primerjavi z Ukrajino deležen le 2,3-odstotne medijske pokritosti.

Kaj lahko storimo mi? Kako lahko zagotovimo, da otroci dobijo tisto, do česar so upravičeni: varnost in človeško dostojanstvo? Kako lahko zagotovimo, da bodo vsi, ki si želijo boljše prihodnosti za otroke na svetu, slišani? Sama vidim pot naprej, tako na domačem kot na mednarodnem parketu.

Na nacionalni ravni je pomembno ozaveščanje in tega ne primanjkuje. Dokaz za to so nenazadnje ravno Slovenski razvojni dnevi. Vendar to ni dovolj. Vprašanja razvoja in nerazvitosti v svetu bi morala biti del učnih vsebin v osnovnih in srednjih šolah ter na univerzah. Tako bi bolje razumeli vse značilnosti sodobnega razvoja, v katerem se prepad med bogatimi in revnimi, med tistimi, ki živijo v miru, in tistimi, ki živijo v vojni, skokovito in očitno nezadržno povečuje.

Na mednarodni ravni ostaja dejstvo, da brez intenzivnejšega sodelovanja in predvsem modrosti svetovnih voditeljev otroci ne bodo imeli boljše prihodnosti in ne bo trajnega miru. Pa se rešitve včasih zdijo tako preproste. Po nekaterih študijah bi za to, da bi svet odrešili lakote do leta 2030, morali investirati nekje od 39 do 50 milijard dolarjev. Se vam zdi veliko? Svet je v letu 2023 samo za oborožitev zapravil 2443 milijard! Pri čemer poudarjam: tu ne gre samo za sredstva, namenjena takojšnji pomoči v kriznih situacijah, ko grozi humanitarna katastrofa. Gre za *naložbe*, ki povečajo možnosti za nove zaposlitve mladih, jim dajejo več kariernih priložnosti, v vsakem primeru pa jih iztrgajo iz primeža revščine.

Ali smo tega sposobni? Ta trenutek zagotovo ne. Potrebno bo veliko potrpljenja, da bomo voditelje po svetu prepričali, da v zasledovanju nacionalnih interesov, v želji po neskončni gospodarski rasti in igri moči pozabljajo na širšo sliko: da konflikti nikoli niso lokalizirani in da obremenjujejo odnose med državami daleč prek območja, na katerem se dogajajo. Zato izbira med vojno in mirnim reševanjem sporov ni le teoretični koncept, temveč ima konkretne praktične posledice.

Kot sem dejala na nedavnem srečanju voditeljev držav v Krakovu, je najcenejše in najučinkovitejše sredstvo proti eskalaciji spora v konflikt aktivno sodelovanje z akterji v sporu in čim zgodnejše naslavljanje problemov in dejavnikov, ki so pripeljali do spora med akterji, ter prek posredovanj oziroma pogajanj najti pot, sprejemljivo za vse. Veliko denarja porabimo za oborožitev, vendar bi morali v resnici porabiti denar za odpravo neenakosti, pomanjkanja možnosti za normalno življenje in vse

druge potencialne vzroke za nastanek konfliktov. To je toliko pomembnejše, ker so nosilci orožja v času oboroženih konfliktov, žal, tudi otroci.

Če sklenem. Moramo potrpati na vest in apelirati na razum vplivnežev po vsem svetu, tistih, ki imajo politično moč, in tistih, ki imajo finančno moč. Oni lahko svet spremenijo na bolje. V njih moramo prebuditi vest, da bodo začeli razumeti pomen dostojanstva za prav vse, predvsem za otroke. Morajo razumeti, kako pomembno je zanje, da imajo dnevni obrok, da zaspijo v miru – brez skrbi, ali jim bo bomba vzela upanje, da bodo videli luč naslednjega dne.

Tudi zase lahko rečem, da sem imela privilegij lepega, mirnega in varnega otroštva. Zato mi vest in, da, otrok v meni pravita, da sem dolžna storiti vse, kar je v moji moči, da zagotovim enako varno in zdravo okolje za svojega sina in za vse druge otroke in mlade doma in po svetu. Zakaj ne bi mogli vsi otroci na svetu brezskrbno sanjati enakih sanj in imeti enakih možnosti, da jih uresničijo, kot jih je imela večina v tej dvorani?

Če se vam zdi ta misel nekoliko idilična ali romantična, neuresničljiva in s tem naivna, potem vas prijazno prosim, da premislite še enkrat. Premislite o tem, v kakšnem svetu živimo, saj ta svet je resničen, kot so resnične posledice naših dejanj. Otroci, ki živijo v miru in imajo vsak dan ustrezne obroke hrane, ki so vključeni v kakovostno izobraževanje, ki se lahko brezskrbno igrajo, imajo dobre možnosti, da bodo čez nekaj desetletij kot zdravniki, učitelji, vzgojitelji, inženirji in znanstveniki ter naši prihodnji voditelji skrbeli za nas. Otroci, ki so lačni, prestrašeni in jim grozi smrt, pa bodo verjetno postali borci za svobodo, teroristi in kriminalci, polni jeze in želje po maščevanju vsem, ki so jih oropali otroštva, njihovega dostojanstva. V kakšnem svetu bi torej raje živeli? Prepričana sem, da v svetu, kjer vladata optimizem in pravičnost, ne strah in negotovost.

Lakota, ki jo trpijo otroci, je še kako realna stvar, še posebej na konfliktnih območjih, kjer je dostojanstvo že tako ali tako na hudi preizkušnji. O rešitvah, nekaj sem jih podelila tudi tukaj z vami, ne smemo le razmišljati, moramo jih uveljavljati. Ozaveščanje ima pri tem pomembno vlogo. Zato morda ne bi bilo slabo, če bi Združeni narodi uvedli še en mednarodni dan: dan otrok, prikrajšanih za otroštvo. Dan, ki bi se odražal tudi v naših izobraževalnih vsebinah in v javnih razpravah, da bi nas opomnil na škodo, ki jo lahko človeštvu povzroči pomanjkanje empatije, pozornosti in varnosti, namenjene otrokom v času, ko nas ti najbolj potrebujejo.

Hvala.